

Presidenten och Vietnam

Den som uppmärksamt läser president Nixons tal till nationen den 3 november skall snart finna, att detta tal varken var så tamt eller så intetsägende, som vissa radikala kritiker velat göra gällande. Det är sant, att det inte var fråga om något oratoriskt mästerstycke. Sådana tycks inte passa den nuvarande presidenten, eller också har lyssnarna blivit bortskämda av de två föregångarnas obestridliga förmåga: president Kennedys ibland lysande talekonst, eller president Johnsons förmåga att tala ett språk, som folk förstod.

President Nixon är torrare men har en förtjänst, som inte kan underskattas, nämligen att han lägger fram fakta som de är. Två sådana i det senaste talet förtjänar att särskilt framhållas. Han gjorde en sammanställning av de försök som gjorts att komma till tals med den andra sidan i Vietnamkonflikten. Som bekant pågår en s k fredskonferens i Paris. Där har hållits ett 40-tal offentliga möten och ett stort antal underhandsmöten, men ingenting annat har kommit ut av alltsammans än att man fattat beslut om formen på det bord, vid vilket man sitter. I detta läge gjorde president Nixon så sent som i juli ett försök att via en annan kanal få en direkt förbindelse med president Ho Chi Minh. Han framförde i ett nu publicerat brev sin önskan att fredsförhandlingarna på ena eller andra sättet skulle aktiveras och han erbjöd sin medverkan till detta. Han fick ett svar, daterat den 25 augusti, alltså före Ho Chi Minhs död. Det

är väl numera svårt att veta om denne själv författat det. I varje fall var det ett det mest sterila brev som man kunde tänka sig; det kunde lika gärna ha lästs upp vid konferensbordet i Paris. Det ledde till ingenting. Att USA på ett helt annat sätt än motståndarna förklarat sig villigt att nå till en fred förhandlingsvägen är ostridigt.

Den andra sak som bör noteras i Nixons tal, är att fortsättningen under sådana omständigheter kommer att följa en kärvare linje. Många finns som högljutt och med plakat i demonstrationståg gör gällande, att USA villkorslöst och omedelbart skall dra tillbaka sina trupper från Vietnam. Detta blev inte presidentens beslut. Det var inte heller att vänta. Den som själv inte har något ansvar kan lätt begära, att ett annat land skall anse sig besegrat och underkasta sig småleken av ett frivilligt valt nederlag, men den som bär ansvar har det inte lika lätt. Det är tämligen säkert, att den president i USA, som handlat efter demonstranternas vilja, skulle se sitt inflytande så undergrävt och skulle få sitt uppträdande bedömt som så svagt, att han praktiskt taget blivit satt ur spel för resten av sin ämbets-tid; för att inte tala om den prestigevinst som motsidan skulle gjort. Att begära att någon skall handla så är inte realistiskt.

Presidenten förkastade också detta alternativ under återopande av flera skäl. Hans plan är i stället att efter hand ersätta de amerikanska förbanden med

sydvietnamesiska. Dessa kan få vapen från USA. Folk finns tillräckligt att utbilda. Det rör sig om Sydvietnams egen vilja att överleva; finns den kan kriget i Vietnam i dess nuvarande form avvecklas.

Det har sagts av många, och det har också sagts i denna tidskrift, att kriget i Vietnam från början var en olycka. Det understöd, som amerikanerna gav under president Eisenhowers tid och i utrikesminister Dulles' anda, var för obetydligt för sitt ändamål och ledde bara till komplikationer. President Kennedy övertog den tilltrasslade situationen och gick vidare på samma linje. Numera vet man, att han var missledd eller i varje fall fick dåliga råd av de militära cheferna i Pentagon. President Johnson förefaller ha fortsatt kriget i en mycket mera massiv form utan att någon gjorde klart för honom var detta skulle sluta. En sak är säker. Kriget har lett till en opposition inom Förenta staterna och mot Förenta staterna utan knappast något motstycke.

Krig är alltid en olycka, men vissa krig kan bäras därför att alternativet, underkastelse eller förintelse, synes vara något än värre. Ett krig, som människorna inte förstår och som tycks nyttja till intet, är omöjligt att få gehör för.

Det finns alltid utrikespolitiska uppgifter, som inget land skall ta på sig, inte ett stort och allra minst ett litet land. USA valde olyckligt nog att försöka stoppa en folkkommunistisk frammarsch i Vietnam, medan den internationella kommunismens företrädare, Sovjetunionen, fick fritt anfalla t ex i Ungern. Om militära ingrepp anses böra ske inom områden, som folk i andra länder anser ligga långt utanför deras normala intressesfärer, då finns bara en enda möjlighet. Ingripandet måste företagas genom ett internationellt organ, som Förenta nationerna, som kan ansvara för rättvisan i aktionen — typ Kongo. Kan inte heller FN göra något, då är det i dagens läge tyvärr bara att konstatera, att ingenting hjälper.

President Nixon har ärvt ett impopulärt krig, som både han och de allra flesta amerikaner vill dra sig ur. Han har valt att försöka komma bort ifrån det med hedern i behåll och utan att förlora USAs ansikte i världen och därmed dess möjligheter att en annan gång, med eller utan aktiv uppvisning av sin styrka, vara till hjälp. Många kommer att fördöma hans val, men en kall eftertanke säger att det torde ha varit det enda möjliga.